

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

20 päivänä tammikuuta 2016*

Muutoksenhaku — Kilpailu — Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt — SEUT
101 artiklan 1 kohta — Tehomuuntajien markkinat — Suullinen sopimus markkinoiden jakamisesta
("herrasmiessopimus") — Tarkoitukseen perustuva kilpailunrajoitus — Markkinoille pääsyn esteet —
Olettama laittomaan kartelliin osallistumisesta — Sakot — Sakkojen laskennasta annetut suuntaviivat
(2006) — 18 kohta

Asiassa C-373/14 P,

jossa on kyse Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 56 artiklaan perustuvasta valituksesta,
joka on pantu vireille 31.7.2014,

Toshiba Corporation, kotipaikka Tokio (Japani), edustajinaan solicitor J. MacLennan, Rechtsanwalt
A. Schulz, avocat J. Jourdan ja avocat P. Berghe,

valittajana,

ja jossa vastapuolena on

Euroopan komissio, asiamiehinhän F. Ronkes Agerbeek, J. Norris-Usher ja K. Mojzesowicz,
prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: ensimmäisen jaoston puheenjohtaja R. Silva de Lapuerta, joka hoitaa toisen
jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit J. L. da Cruz Vilaça (esittelevä tuomari), A. Arabadjiev,
C. Lycourgos ja J.-C. Bonichot,

julkisasiamies: M. Wathelet,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 29.4.2015 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 25.6.2015 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

tuomion

- 1 Toshiba Corporation (jäljempänä Toshiba) vaatii muutoksenhaullaan unionin yleisen tuomioistuimen 21.5.2014 antaman tuomion Toshiba v. komissio (T-519/09, EU:T:2014:263; jäljempänä valituksenalainen tuomio) kumoamista; tällä tuomiolla unionin yleinen tuomioistuin on hylännyt Toshibaan kanteen, jolla vaadittiin EY 81 artiklan mukaisesta menettelystä 7.10.2009 tehdyn komission päätöksen K(2009) 7601 lopullinen (asia COMP/39.129 – Tehomuuntajat; jäljempänä riidanalainen päätös) kumoamista.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

- 2 [EY] 81 ja [EY] 82 artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta 16.12.2002 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 (EYVL 2003, L 1, s. 1) 23 artiklan 2 kohdan a alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Komissio voi päätöksellään määrätä yrityksille tai yritysten yhteenliittymille sakon, jos ne tahallaan tai tuottamuksesta:

a) rikkovat [EY] 81 artiklan tai [EY] 82 artiklan määräyksiä – –

– –”

- 3 Asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennasta annettujen suuntaviivojen (EUVL 2006, C 210, s. 2; jäljempänä vuoden 2006 suuntaviivat) 4 kohdassa todetaan seuraavaa:

”– – Sakkojen on saatava aikaan riittävä pelote sekä yrityksille, joiden maksettaviksi sakot määrätään (pelotevaikutus yksittäistapauksessa), että sen estämiseksi, että muut yritykset päättäisivät ottaa käyttöön tai jatkaa perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklan vastaisia menettelytapoja (yleinen pelotevaikutus).”

- 4 Vuoden 2006 suuntaviivojen 13 kohdassa todetaan seuraavaa:

”Määrittääkseen sakon perusmäärän komissio käyttää sellaisten rikkomiseen suoraan tai epäsuorasti (6) liittyvien tavaroiden tai palveluiden myyntiarvoa, jotka yritys on myynyt Euroopan talousalueen (ETA) alueella sijaitsevalla asian kannalta merkityksellisellä maantieteellisellä alueella. Komissio käyttää yleensä lähtökohtana yrityksen myyntiä sen ajanjakson viimeisenä täytenä vuotena, jona yritys osallistui rikkomiseen – –”

- 5 Vuoden 2006 suuntaviivojen 18 kohdassa todetaan seuraavaa:

”Kun rikkomisen kannalta merkityksellinen maantieteellinen alue ulottuu ETA:n ulkopuolelle (esimerkiksi maailmanlaajusten kartellien tapauksessa), on mahdollista, että yrityksen myyntiluvut ETA:n alueelta eivät anna riittävän täsmällistä kuvaa kunkin yrityksen osuudesta rikkomisessa. Tilanne voi olla tämä erityisesti silloin, kun markkinoiden jakamisesta on tehty maailmanlaajuisia sopimuksia.

Jotta myyntiluvuissa tällaisissa olosuhteissa otettaisiin huomioon sekä kyseisen myynnin kokonaislaajuus ETA:n alueella että kunkin yrityksen suhteellinen osuus rikkomisessa, komissio voi arvioida rikkomiseen liittyvien tavaroiden tai palveluiden myynnin kokonaisarvon kyseisellä maantieteellisellä alueella (joka on laajempi kuin ETA), määrittää kunkin rikkomiseen osallistuvan yrityksen osuuden myynnistä kyseisillä markkinoilla ja soveltaa kyseistä osuutta näiden yritysten kokonaisyntiin ETA:n alueella. Tulosta käytetään myyntiarvona sakon perusmäärän määrittämisessä.”

Asian tausta ja riidanalainen päätös

- 6 Tässä asiassa on kyse sellaisten tehomuuntajien, säästömuuntajien ja rinnakkaisreaktoreiden markkinoista, joiden jännitealue on vähintään 380 kV. Tehomuuntaja on olennainen sähkökomponentti, jonka tehtävänä on alentaa tai lisätä virtapiirin jännitettä.
- 7 Toshiba on japanilainen yhtiö, joka toimii olennaisin osin kolmella toimialalla: digitaaliset tuotteet, sähkölaitteet ja -komponentit sekä infrastruktuurijärjestelmät.
- 8 Tämän yhtiön toiminnassa tehomuuntajien alalla on erotettava toisistaan kaksi vaihetta ajanjaksolla, jotka komissio on ottanut huomioon tutkinnassaan eli ajanjaksolla 9.6.1999–15.5.2003. Toshiba toimi 9.6.1999–30.9.2002 tällä alalla tytäryhtiönsä Power System Co:n välityksellä. Valittaja harjoitti toimintaansa 1.10.2002 lähtien TM T&D:n välityksellä; tämä on Toshiba ja Mitsubishi Electricin yhteisyritys, jossa nämä yritykset ovat yhdistäneet tehomuuntajatuotantonsa.
- 9 Komissio päätti 30.9.2008 aloittaa tehomuuntajien markkinoita koskevan menettelyn. Väitetiedoksianto annettiin 20.11.2008. Toshiba vastasi siihen 19.1.2009. Suullinen kuuleminen pidettiin 17.2.2009.
- 10 Komissio totesi riidanalaisessa päätöksessä, että Toshiba oli osallistunut 9.6.1999–15.5.2003 laittomaan kartelliin, joka kattoi koko ETA-alueen ja Japanin. Kartelli muodostui yhtäältä tehomuuntajien eurooppalaisten valmistajien ja toisaalta japanilaisten valmistajien välillä tehdystä suullisesta sopimuksesta, jonka tarkoituksena oli, että molemmat valmistajaryhmät kunnioittavat toistensa kotimarkkinoita ja pidättäytyvät myymisestä niillä (jäljempänä herrasmiessopimus).
- 11 Komissio luokitteli herrasmiessopimuksen tarkoitukseen perustuvaksi kilpailunrajoitukseksi. Riidanalaisen päätöksen 165–169 perustelukappaleessa komissio tutki tiettyjen kyseisen menettelyn kohteena olevien yritysten väitteen siitä, että kartelli ei vaikuttanut kilpailuun, koska japanilaiset ja eurooppalaiset valmistajat eivät kilpaile keskenään ETA-alueen markkinoille pääsyn ylitsepääsemättömien esteiden vuoksi; komissio hylkäsi tämän väitteen.
- 12 Herrasmiessopimuksen organisoinnista komissio totesi, että kunkin valmistajaryhmän oli pitänyt nimetä sihteerinä toimiva yritys. Komissio totesi myös, että markkinoiden jakamista koskevaa sopimusta oli täydennetty sopimuksella, jonka tarkoituksena oli, että toisen ryhmän alueelta peräisin olevista tarjouspyynnöistä ilmoitettiin kunkin ryhmän sihteerille niiden uudelleen jakamista varten.
- 13 Komissio totesi lisäksi, että yritykset olivat kokoontuneet merkityksellisen ajanjakson aikana eli 9.6.1999–15.5.2003 1–2 kertaa vuodessa, ja kokouksia oli järjestetty Malagassa (Espanja) 9.–11.6.1999, Singaporessa 29.5.2000, Barcelonassa (Espanja) 29.10.–1.11.2000, Lissabonissa (Portugali) 29. ja 30.5.2001, Tokiossa 18. ja 19.2.2002, Wienissä (Itävalta) 26. ja 27.9.2002 (jäljempänä Wienin kokous) sekä Zürichissä (Sveitsi) 15. ja 16.5.2003 (jäljempänä Zürichin kokous). Komission mukaan kokousten tarkoituksena oli ollut muun muassa herrasmiessopimuksen vahvistaminen.
- 14 Kaikkien näiden seikkojen perusteella komissio totesi, että Toshiba oli rikkonut EY 81 artiklaa ja Euroopan talousalueesta 2.5.1992 tehdyn sopimuksen (EYVL 1994, L 1, s. 3) 53 artiklaa, ja näin ollen se määräsi kyseiselle yhtiölle yhteensä 13,2 miljoonan euron suuruisen sakon. Riidanalainen päätös ei koskenut TM T&D:tä eikä Mitsubishi Electriciä.

Menettely unionin yleisessä tuomioistuimessa ja valituksenalainen tuomio

- 15 Toshiba nosti unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 23.12.2009 toimittamallaan kannekirjelmällä kumoamiskanteen riidanalaisesta päätöksestä vedoten neljään kanneperusteeseen.

- 16 Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi kaikki kanneperusteet ja totesi kanteen olevan kokonaisuudessaan perusteeton.

Asianosaisten vaatimukset unionin tuomioistuimessa

- 17 Toshiba vaatii, että unionin tuomioistuin
- ensisijaisesti kumoaa valituksenalaisen tuomion ja riidanalaisen päätöksen
 - toissijaisesti palauttaa asian unionin yleiseen tuomioistuimeen ja
 - velvoittaa komission korvaamaan asian käsittelystä ensimmäisessä oikeusasteessa ja valituksen käsittelystä aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.
- 18 Komissio vaatii, että unionin tuomioistuin
- hylkää valituksen ja
 - velvoittaa TOSHIBAN korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Muutoksenhaku

Ensimmäinen valitusperuste

Asianosaisten lausumat

- 19 Toshiba väittää valituksenalaisen tuomion 230 ja 231 kohtaa koskevalla ensimmäisellä valitusperusteellaan, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen luokitellessaan herrasmiehsopimuksen tarkoitukseen perustuvaksi kilpailunrajoitukseksi tukeutuen tältä osin japanilaisten ja eurooppalaisten valmistajien mahdolliseen kilpailusuhteeseen. Koska kartellin osapuolet eivät kuitenkaan olleet mahdollisia kilpailijoita, unionin yleinen tuomioistuin ei olisi voinut päätellä tarkoitukseen perustuvan kilpailunrajoituksen olevan olemassa. TOSHIBAN mukaan unionin yleinen tuomioistuin on päätellyt virheellisesti tällaisen mahdollisen kilpailusuhteen olemassaolon ensinnäkin ETA-markkinoille pääsyn ylitsepääsemättömien esteiden puuttumisesta ja toiseksi herrasmiehsopimuksen olemassaolosta sinänsä.
- 20 Toshiba väittää ETA-markkinoille pääsyn ylitsepääsemättömien esteiden puuttumisesta, että tämä kriteeri ei ole asianmukainen japanilaisten ja eurooppalaisten valmistajien välisen mahdollisen kilpailusuhteen olemassaolon toteamiseksi. Tätä varten unionin yleisen tuomioistuimen olisi pitänyt sen mielestä osoittaa, että japanilaisilla valmistajilla oli todelliset ja konkreettiset mahdollisuudet päästä ETA-markkinoille ja että tällainen markkinoillepääsy muodosti niille taloudellisesti kannattavan strategian. Nyt käsiteltävässä asiassa tehomaunantajien markkinoiden ominaispiirteet ja toiminta tekee kuitenkin ETA-markkinoille pääsystä taloudellisesti kannattamattoman.
- 21 Herrasmiehsopimuksen osalta Toshiba katsoo, että kun unionin yleinen tuomioistuin on tukeutunut sen olemassaoloon todisteena japanilaisten ja eurooppalaisten valmistajien välisestä mahdollisesta kilpailusta, se on luonut kumoamattoman oletuksen siitä, että jos kaksi yritystä tekee minkä tahansa sopimuksen, niitä pidetään automaattisesti mahdollisina kilpailijoina, ja se on siten vapauttanut komission siihen liittyvästä todistustaakasta.
- 22 Komission mukaan nämä valittajan väitteet on hylättävä perusteettomina.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 23 Valituksenalaisen tuomion 228 kohdassa unionin yleinen tuomioistuin on todennut, että komissio on katsonut perustellusti, että herrasmiessopimuksen kaltainen sopimus on markkinoiden jakosopimuksena luokiteltava tarkoitukseen perustuvaksi kilpailunrajoitukseksi.
- 24 On huomautettava, että jotta sopimus kuuluisi SEUT 101 artiklan 1 kohdassa määrätyn kiellon piiriin, sopimuksen on oltava sellainen, että sen ”tarkoituksena tai vaikutuksena” on estää, rajoittaa tai vääristää kilpailua sisämarkkinoilla. Tuomiosta LTM lähtien vallinneen oikeuskäytännön (56/65, EU:C:1966:38) mukaan tämän edellytyksen vaihtoehtoisuus, joka osoitetaan konjunktioilla ”tai”, johtaa siihen, että on tarkasteltava ensiksi sopimuksen tarkoitusta (tuomio ING Pensii, C-172/14, EU:C:2015:484, 30 kohta).
- 25 Näin ollen on niin, että kun sopimuksen kilpailunvastainen tarkoitus on osoitettu, ei ole tarpeen tutkia sen vaikutuksia (ks. vastaavasti tuomio T-Mobile Netherlands ym., C-8/08, EU:C:2009:343, 28 ja 30 kohta ja tuomio GlaxoSmithKline Services ym. v. komissio ym., C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P ja C-519/06 P, EU:C:2009:610, 55 kohta).
- 26 Menettelytavan luokittelusta tarkoitukseen perustuvaksi kilpailunrajoitukseksi oikeuskäytännöstä ilmenee, että tietyt yritysten välisen toiminnan yhteensovittamisen muodot ovat siinä määrin riittävästi vahingollisia kilpailulle, ettei niiden vaikutusten tutkiminen ole tarpeen (tuomio ING Pensii, C-172/14, EU:C:2015:484, 31 kohta). Mainittu oikeuskäytäntö liittyy siihen, että tiettyjen yritysten välisen toiminnan yhteensovittamisen tyyppien voidaan jo luonteensa puolesta katsoa haittaavan kilpailun normaalia toimintaa (tuomio CB v. komissio, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, 50 kohta).
- 27 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä on myös vahvistettu, että sen arvioimiseksi, onko yritysten välinen sopimus riittävän vahingollinen kilpailulle, jotta sitä voitaisiin pitää SEUT 101 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna tarkoitukseen perustuvana kilpailunrajoituksena, on tarkasteltava sen lausekkeiden sisältöä, sen tavoitteita sekä sen taloudellista ja oikeudellista asiayhteyttä (tuomio ING Pensii, C-172/14, EU:C:2015:484, 33 kohta).
- 28 Unionin tuomioistuin on siten jo katsonut, että markkinoiden jakosopimukset merkitsevät erityisen vakavia kilpailusääntöjen rikkomisia (ks. vastaavasti tuomio Solvay Solexis v. komissio, C-449/11 P, EU:C:2013:802, 82 kohta ja tuomio YKK ym. v. komissio, C-408/12 P, EU:C:2014:2153, 26 kohta). Unionin tuomioistuin on katsonut myös, että markkinoiden jakamiseen tähtäävillä sopimuksilla on itsessään kilpailua rajoittava tarkoitus ja ne kuuluvat SEUT 101 artiklan 1 kohdassa nimenomaisesti kiellettyyn sopimusten luokkaan, koska tällaista tarkoitusta ei voida oikeuttaa analysoimalla sitä taloudellista asiayhteyttä, johon kyseessä oleva kilpailunvastainen menettely kuuluu (tuomio Siemens ym. v. komissio, C-239/11 P, C-489/11 P ja C-498/11 P, EU:C:2013:866, 218 kohta).
- 29 Tällaisten sopimusten osalta menettelyn taloudellisen ja oikeudellisen asiayhteyden tarkastelu voidaan siten rajoittaa siihen, mikä osoittautuu ehdottoman tarpeelliseksi tarkoitukseen perustuvan kilpailunrajoituksen olemassaolon toteamiseksi.
- 30 Nyt käsiteltävässä asiassa Toshiba väittää, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen luokitellessaan herrasmiessopimuksen tarkoitukseen perustuvaksi kilpailunrajoitukseksi tarkastamatta ennalta, oliko mahdollinen ETA-markkinoille pääsy japanilaisille valmistajille taloudellisesti kannattava strategia.
- 31 Tältä osin on muistutettava, että unionin yleinen tuomioistuin on tutkinut Toshibaa väitettä, jonka mukaan herrasmiessopimus ei voinut rajoittaa kilpailua ETA:ssa, koska eurooppalaiset ja japanilaiset valmistajat eivät olleet kilpailijoita eurooppalaisilla markkinoilla. Tässä asiayhteydessä unionin yleinen tuomioistuin on todennut yhtäältä valituksenalaisen tuomion 230 kohdassa, että koska SEUT

101 artikla koskee myös mahdollista kilpailua, herrasmiehsopimus saattoi rajoittaa kilpailua, ellei eurooppalaisille markkinoille pääsulle ollut olemassa ylitsepääsemätöntä estettä, joka sulkisi pois japanilaisten valmistajien taholta tulevan mahdollisen kilpailun.

- 32 Toisaalta unionin yleinen tuomioistuin on katsonut valituksenalaisen tuomion 232 ja 233 kohdassa, ettei näitä esteitä voitu luokitella ylitsepääsemättömiksi, minkä osoitti se, että Hitachi oli hyväksynyt Euroopassa sijaitsevilta asiakkailtaan peräisin olevia hankkeita.
- 33 Unionin yleinen tuomioistuin on myös katsonut valituksenalaisen tuomion 231 kohdassa, että herrasmiehsopimus oli ”voimakas osoitus kilpailusuhteen olemassaolosta” näiden kahden valmistajien luokan välillä, mikä on osa asian kannalta merkityksellistä taloudellista ja oikeudellista asiayhteyttä, kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 100 kohdassa.
- 34 Unionin yleisen tuomioistuimen tällainen analyysi on SEUT 101 artiklan 1 kohdassa tarkoitettun tarkoitukseen perustuvan kilpailunrajoituksen toteutukseksi tämän tuomion 24–29 kohdassa mainittujen kriteerien mukainen, eikä yksityiskohtaisempi analyysi asian kannalta merkityksellisestä taloudellisesta ja oikeudellisesta asiayhteydestä ole tarpeen.
- 35 Joka tapauksessa on todettava, että siltä osin kuin Toshiba väittää, että unionin yleinen tuomioistuin on virheellisesti katsonut, etteivät eurooppalaisille markkinoille pääsyn esteet olleet ylitsepääsemättömiä ja että näin ollen eurooppalaisten ja japanilaisten valmistajien välillä oli mahdollista kilpailua näillä markkinoilla, tällaiset väitteet kohdistuvat unionin yleisen tuomioistuimen suorittamaan tosiseikkojen arviointiin, joka jää muutoksenhakua käsittelevän unionin tuomioistuimen valvonnan ulkopuolelle, jollei tosiseikkoja ole otettu vääristyneellä tavalla huomioon ja jollei tämän tuomion toista valitusperustetta koskevassa analyysissä muuta todeta.
- 36 Toshiba ensimmäinen valitusperuste on näin ollen hylättävä.

Toinen valitusperuste

Asianosaisten lausumat

- 37 Toisella valitusperusteellaan, joka on kohdistettu unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 233 kohdassa esittämiin päätelmiin, Toshiba väittää unionin yleisen tuomioistuimen ottaneen vääristyneellä tavalla huomioon Hitachin kirjeen sisällön. Toshiba toteaa, että vaikka Hitachi vain esitti yleisen lausunnon, jossa se ei kiistänyt enää herrasmiehsopimuksen olemassaoloa, unionin yleinen tuomioistuin päätteli, että tämä yhtiö myönsi hyväksyneensä kolme hanketta, jotka olivat peräisin sen muuntajien eurooppalaisilta asiakkailta.
- 38 Unionin yleinen tuomioistuin ei olisi voinut ottamatta tällä tavoin vääristyneesti huomioon Hitachin kirjeen sisältöä päätellä, etteivät ETA-markkinoille pääsyn esteet olleet ylitsepääsemättömiä niin, ettei nyt käsiteltävässä asiassa olisi voitu todeta SEUT 101 artiklan 1 kohdan rikkomista.
- 39 Komissio vaatii tämän valitusperusteen hylkäämistä.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 40 On muistettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan ainoastaan unionin yleinen tuomioistuin on toimivaltainen määrittämään asian tosiseikaston ja arvioimaan sitä ja lähtökohtaisesti arvioimaan sitä selvitystä, johon se on asian tosiseikastoa määrittäessään tukeutunut. Silloin, kun tämä selvitys on saatu asianmukaisesti ja todistustaakkaa sekä asian selvittämistä koskevia menettelysääntöjä ja yleisiä oikeusperiaatteita on noudatettu, ainoastaan unionin yleisen

tuomioistuimen tehtävänä on arvioida sille esitetyn selvityksen näyttöarvoa. Lukuun ottamatta sitä tapausta, että unionin yleiselle tuomioistuimelle esitetty selvitys on otettu huomioon vääristyneellä tavalla, tämä arviointi ei näin ollen ole sellainen oikeuskysymys, että se sinänsä kuuluisi unionin tuomioistuimen harjoittaman valvonnan piiriin.

- 41 Jotta unionin tuomioistuin voi puuttua siihen, tällaisen vääristyneellä tavalla huomioon ottamisen on ilmeistä toimitetusta aineistosta selvästi, ilman että on tarpeen ryhtyä uudelleen arvioimaan tätä tosiseikastoa ja selvitystä.
- 42 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 108 kohdassa, Hitachin kirjeen tarkastelusta ei käy ilmi, että unionin yleinen tuomioistuin olisi ottanut tosiseikaston huomioon vääristyneellä tavalla.
- 43 Hitachi ei kirjeessään pelkästään luovu herrasmiessopimuksen olemassaolon kiistämisestä, kuten Toshiba väittää. Hitachin kirjeen muotoilusta ilmenee päinvastoin, että tämä yhtiö hyväksyi "[komission] päätelmät herrasmiessopimuksen olemassaolosta ja merkityksestä, sellaisina kuin ne on esitetty väitetiedoksiannossa". On kuitenkin todettava, kuten julkisasiamies tekee ratkaisuehdotuksensa 108 kohdassa, että kysymys siitä, että Hitachi hyväksyi kolme sopimusta ETA:ssa, oli jo tuotu esiin väitetiedoksiannossa.
- 44 Tästä johtuu, ettei unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 233 kohdassa esittämä tulkinta millään tavoin merkitse Hitachin kirjeen ilmeisen vääristyneellä tavalla huomioon ottamista.
- 45 Vaikka oletettaisiinkin, että unionin yleinen tuomioistuin on ottanut Hitachin kirjeen sisällön vääristyneellä tavalla huomioon, se ei voisi horjuttaa päätelmää, jonka mukaan komissio on osoittanut oikeudellisesti riittävällä tavalla, etteivät eurooppalaisille markkinoille pääsyn esteet olleet ylitsepääsemättömiä.
- 46 Tämä päätelmä ei perustu yksinomaan tämän tuomion 37 kohdassa mainittuihin Hitachin lausuntoihin vaan myös muihin seikkoihin. Siten unionin yleinen tuomioistuin on yhtäältä todennut valituksenalaisen tuomion 225 kohdassa, että komissio on riidanalaisen päätöksen 168 perustelukappaleessa esittänyt syyt, joiden vuoksi markkinoille pääsyn esteet eivät olleet ylitsepääsemättömät, eli yhtäältä sen, että korealainen yritys Hyundai oli äskettäin päässyt eurooppalaisille markkinoille, ja toisaalta sen, että japanilaiset valmistajat olivat kirjanneet huomattavia myyntejä Yhdysvaltoihin ja että kyseessä olevat yritykset eivät olleet esittäneet mitään näyttöä siitä, että amerikkalaisille markkinoille pääsyn esteet eroaisivat paljon eurooppalaisille markkinoille pääsyn esteistä. Valittaja ei ole kiistänyt näitä toteamuksia tämän valituksen yhteydessä.
- 47 Toisaalta unionin yleinen tuomioistuin on todennut valituksenalaisen tuomion 231 kohdassa, että herrasmiessopimuksen olemassaolo muodosti itsessään argumentin, joka horjuttaa vakavasti valittajan esittämän sellaisen näkemyksen uskottavuutta, jonka mukaan eurooppalaisille markkinoille pääsyn esteet olivat ylitsepääsemättömät. Kuten unionin yleinen tuomioistuin on perustellusti todennut samassa kohdassa, ei ole todennäköistä, että japanilaiset ja eurooppalaiset valmistajat olisivat tehneet markkinoiden jakosopimuksen, elleivät ne olisi pitäneet toisiaan ainakin mahdollisina kilpailijoina.
- 48 Toinen valitusperuste on näin ollen hylättävä.

Kolmas valitusperuste

Asianosaisten lausumat

- 49 Kolmas valitusperuste jakautuu kolmeen osaan. Ensimmäisessä osassa Toshiba väittää yhtäältä, että valituksenalainen tuomio perustuu ristiriitaisiin perusteluihin sen kartelliin osallistumisen osalta, ja toisaalta, että unionin yleinen tuomioistuin on ottanut vääristyneellä tavalla huomioon tässä

asiayhteydessä käyttämänsä selvitysaineiston eli Wienin kokouksen pöytäkirjan, Fuji-yhtiölle kuuluvan M:ltä peräisin olevan sisäisen muistion ja Fujin laatiman tämän kokouksen selityksen (jäljempänä riidanalaiset asiakirjat). Toshiba väittää, että vaikka unionin yleinen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 208 kohdassa perustellusti todennut, että valittaja oli Wienin kokouksessa luopunut osallistumisesta tuleviin kokouksiin TM T&D:n perustamisen johdosta, se on kuitenkin katsonut kyseisen tuomion 209 ja 211 kohdassa, että Toshiba osallistuminen herrasmiessopimukseen pysyi epäselvänä, koska se riippui siitä, osallistuiko TM T&D siihen vai ei. Unionin yleisen tuomioistuimen toteamukset olivat siis ristiriitaisia siltä osin kuin ainoa seikka, joka jäi ratkaisematta Wienin kokouksen jälkeen, ei ollut Toshiba osallistuminen yksittäisenä yrityksenä, vaan TM T&D:n osallistuminen tuleviin kokouksiin ja herrasmiessopimukseen.

- 50 Toinen osa, joka liittyy lähinnä valituksenalaisen tuomion 213, 218 ja 220 kohdassa oleviin toteamuksiin, koskee sitä, että unionin yleinen tuomioistuin on soveltanut väitetysti virheellisesti julkisen irtisanoutumisen kriteeriä siltä osin kuin se on tukeutunut siihen seikkaan, että herrasmiessopimus vahvistettiin Wienin kokouksessa, sulkeakseen pois sen mahdollisuuden, että Toshiba olisi julkisesti irtisanoutunut tästä sopimuksesta mainitussa kokouksessa. Unionin yleisen tuomioistuimen olisi päinvastoin pitänyt päätellä, että Toshiba oli luopunut kartelliin osallistumisesta Wienin kokouksesta lähtien, koska kyseinen yhtiö ei ollut osallistunut Zürichin kokoukseen.
- 51 Kolmannella valitusperusteellaan Toshiba moittii unionin yleistä tuomioistuinta henkilökohtaisen vastuun periaatteen loukkaamisesta, koska unionin yleinen tuomioistuin oli katsonut, että valittaja oli edelleen osallistunut kartelliin myös TM T&D:n perustamisen jälkeen, vaikka kyseisen yhtiön perustamisen jälkeen Toshiba oli poistunut relevanteilta markkinoilta. Tältä osin Toshiba riitauttaa erityisesti unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 218–221 kohdassa esittämät toteamukset, koska kyseinen tuomioistuin on sen mukaan tehnyt virheen todetessaan lähinnä, että valittajan osallistuminen kilpailusääntöjen rikkomiseen Zürichin kokoukseen asti johtui siitä, että se oli ”antanut muiden osallistujien ajatella, että se tai TM T&D osallistui edelleen herrasmiessopimukseen”, esittämättä kuitenkaan konkreettista varmistusta Toshibaan läsnäolosta tässä kokouksessa.
- 52 Komissio katsoo, että tämä valitusperuste on hylättävä.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

– Kolmannen valitusperusteen ensimmäinen osa

- 53 Ensinnäkin Toshiba kolmannen valitusperusteen ensimmäisen osan yhteydessä esittämästä väitteestä, joka koskee perustelujen ristiriitaisuutta, on todettava, että se perustuu valituksenalaisen tuomion virheelliseen tulkintaan.
- 54 Unionin yleinen tuomioistuin on tosin valituksenalaisen tuomion 208 kohdassa myöntänyt riidanalaisten asiakirjojen perusteella, että Toshiba yksilöllisestä osallistumisesta herrasmiessopimukseen oli vielä päätettävä Wienin kokouksen jälkeen TM T&D:n perustamisen vuoksi. Kyseisen tuomion 209 kohdassa unionin yleinen tuomioistuin on todennut tästä, että riidanalaisista asiakirjoista voitiin päätellä, että Wienin kokouksen päätteeksi oli ”epäilyjä, jotka koskivat kantajan osallistumisesta tulevaisuudessa herrasmiessopimukseen ja sen jatkamista ja – – että tulevaisuudessa järjestettäisiin vielä kokous, jonka aikana tästä kysymyksestä keskusteltaisiin”.
- 55 Kuitenkin yhtäältä, kuten samasta 208 kohdasta ilmenee, kartelliin osallistuvat yritykset arvioivat, ettei ilman valittajan osallistumista ollut enää ollut intressiä jatkaa herrasmiessopimusta. Toisaalta unionin yleinen tuomioistuin on todennut valituksenalaisen tuomion 211 kohdassa, että Wienin kokoukseen osallistujat olivat vahvistaneet herrasmiessopimuksen ja tähän kartelliin kuuluvien hankkeiden ilmoittamissäännöt.

- 56 Edellä todetusta johtuu, että unionin yleinen tuomioistuin on päättänyt ilman ristiriitaa valituksenalaisen tuomion 213 kohdassa lähinnä, ettei riidanalaisista asiakirjoista voitu päätellä, että Toshiba aikomus irtisanoutua herrasmiessopimuksesta oli todettu jo Wienin kokouksessa ja että tämän kokouksen muut osallistujat olisivat ymmärtäneet tämän selvästi; näin on sitäkin suuremmalla syyllä, koska näistä asiakirjoista ilmenee myös, ettei kartellin jatkamiseen olisi ollut mitään intressiä, kun otetaan huomioon se merkitys, jonka muut osallistujat katsoivat Toshiba osallistumisella tähän kartelliin olevan. Näin ollen kolmannen valitusperusteen ensimmäinen osa on hylättävä siltä osin kuin se koskee perustelujen ristiriitaisuutta.
- 57 Toiseksi siitä väitteestä, että unionin yleinen tuomioistuin on ottanut vääristyneellä tavalla huomioon riidanalaisten asiakirjojen ulottuvuuden, on todettava, ettei niistä mitenkään ilmene, että Toshiba olisi luopunut herrasmiessopimuksesta Wienin kokouksesta lähtien. Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 119-121 kohdassa, Fuji-yhtiön kuuluvalta M:ltä peräisin olevasta Wienin kokouksen sisäisestä muistiosta ilmenee yhtäältä, että Toshiba osallistumisesta TM T&D:n perustamisen jälkeisiin kokouksiin olisi vielä päätettävä. Pitää paikkansa, että Fuji-yhtiön laatimasta tätä kokousta koskevasta selittävästä muistiosta ilmenee, että ”Toshiba on kieltäytynyt mahdollisuudesta osallistua kokouksiin TM T&D:n perustamisen jälkeen (koska Mitsubishikaan ei osallistu niihin)”. Mainituissa muistiossa todetaan kuitenkin myös, että ”koska Mitsubishi ei enää osallistu näihin kokouksiin, olisi tehtävä päätös siitä, olisiko TM T&D:llä lupa osallistua niihin”.
- 58 Toisaalta Wienin kokouksen pöytäkirjasta ilmenee selvästi, että kysymys Toshiba osallistumisesta tuleviin kokouksiin on ratkaistava ”suhteellisen nopeasti” ja että tämän kysymyksen olisi oltava seuraavan kokouksen pääkohta. Ei siis voida katsoa, että unionin yleinen tuomioistuin on ottanut vääristyneellä tavalla huomioon sen käytettävissä olleen selvitysaineiston.
- 59 Ei siis voida katsoa, että unionin yleisen tuomioistuimen perustelut ovat ristiriitaisia tai että se on ottanut sen käytettävissä olleen selvitysaineiston huomioon vääristyneellä tavalla. Edellä todetun perusteella kolmannen valitusperusteen ensimmäinen osa on siten hylättävä.

– Kolmannen valitusperusteen toinen osa

- 60 Kolmannen valitusperusteensa tueksi esittämällä toisella osalla Toshiba moittii unionin yleistä tuomioistuinta lähinnä siitä, ettei se ole päättellyt Toshiba irtisanoutuneen herrasmiessopimuksesta Wienin kokouksessa huolimatta sen tässä kokouksessa antamista ilmoituksista ja siitä, että kyseinen yhtiö ei ollut osallistunut Zürichin kokoukseen.
- 61 Tästä on muistutettava, että riittää, että komissio osoittaa asianomaisen yrityksen osallistuneen kokouksiin, joiden aikana on tehty kilpailunvastaisia sopimuksia, ilman että se olisi selvästi vastustanut niitä, jotta kyseisen yrityksen osallistuminen yhteistoimintajärjestelyyn voidaan osoittaa riittävällä tavalla. Jos osallistuminen tällaisiin kokouksiin on näytetty toteen, kyseisen yrityksen on esitettävä selvitystä siitä, että sen osallistumisella kyseisiin kokouksiin ei ollut kilpailua rajoittavaa tarkoitusta, osoittamalla ilmoittaneensa kilpailijoilleen, että sillä oli näihin kokouksiin osallistuessaan kilpailijoihin nähden eri näkemys (tuomio Aalborg Portland ym. v. komissio, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P, EU:C:2004:6, 81 kohta).
- 62 Sen arvioimiseksi, onko yritys todella irtisanoutunut, muiden kartellin osapuolten käsitys kyseisen yrityksen aikomuksesta on ratkaiseva, kun arvioidaan sitä, onko viimeksi mainittu päättänyt irtisanoutua laittomasta sopimuksesta (tuomio Archer Daniels Midland v. komissio, C-510/06 P, EU:C:2009:166, 120 kohta).
- 63 Tässä asiayhteydessä on todettava, että käsite ”julkinen irtisanoutuminen” ilmenee tosiasiallisena tilanteena, jonka olemassaolon unionin yleinen tuomioistuin toteaa tapauskohtaisesti ottamalla huomioon tietyn määrän sille esitettyjä yhteensattumia ja viitteitä ja kaikkien merkityksellisten

todisteiden ja aihetodisteiden kokonaisarvioinnin johdosta. Silloin, kun tämä selvitys on saatu asianmukaisesti ja todistustaakkaa sekä asian selvittämistä koskevia menettelysääntöjä ja yleisiä oikeusperiaatteita on noudatettu, ainoastaan unionin yleisen tuomioistuimen tehtävänä on arvioida sille esitetyn selvityksen näyttöarvoa. Tämä arviointi ei siis ole sellainen oikeudellinen seikka, joka voitaisiin saattaa unionin tuomioistuimen tutkittavaksi, paitsi jos tämä näyttö on otettu vääristyneellä tavalla huomioon (ks. vastaavasti tuomio Comap v. komissio, C-290/11 P, EU:C:2012:271, 71 kohta).

- 64 Nyt käsiteltävässä asiassa on todettava, että unionin yleinen tuomioistuin on myöntänyt valituksenalaisen tuomion 208 kohdassa aluksi riidanalaisten asiakirjojen tarkastelun perusteella, että oli epäilyjä Toshiba osallistumisesta kilpailusääntöjen rikkomiseen Wienin kokouksen jälkeen ja ettei kartelliin osallistujilla ollut intressiä jatkaa herrasmieppimusta ilman valittajan osallistumista.
- 65 Tämän jälkeen unionin yleinen tuomioistuin on päättellyt valituksenalaisen tuomion 209 kohdassa riidanalaisten asiakirjojen perusteella, että Toshiba tulevasta osallistumisesta kartelliin ja sen pysyttämistä oli tarkoitus keskustella tulevassa kokouksessa.
- 66 Unionin yleinen tuomioistuin on lopuksi todennut valituksenalaisen tuomion 211 kohdassa riidanalaisista asiakirjoista ilmenneen, että Wienin kokoukseen osallistuneet yritykset, joiden joukossa oli Toshiba, olivat vahvistaneet herrasmieppimuksen ja tähän kartelliin kuuluvien hankkeiden ilmoittamissäännöt.
- 67 Kuten tämän tuomion 56 kohdassa on jo todettu, unionin yleinen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 213 kohdassa siten päättellyt selvitysaineistoa koskevan arviointinsa perusteella, ettei Toshiba ollut lopullisesti irtisanoutunut kartellista Wienin kokouksessa, kun otetaan erityisesti huomioon herrasmieppimuksella säänneltyjen hankkeiden ilmoittamissääntöjen vahvistaminen.
- 68 Näin ollen on todettava, että kolmannen valitusperusteen toisella osalla Toshiba pyrkii kehottamaan unionin tuomioistuinta korvaamaan omalla arvioinnillaan unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisessa tuomiossa suorittaman näytön arvioinnin.
- 69 Kuten tämän tuomion 58 kohdassa todetaan, koska ja siltä osin kuin riidanalaisten asiakirjojen tutkimiseen ei liity mitään ilmeistä vääristyneellä tavalla huomioon ottamista, kolmannen valitusperusteen toinen osa on näin ollen hylättävä.

– Kolmannen valitusperusteen kolmas osa

- 70 Kolmannen valitusperusteensa kolmannella osalla Toshiba väittää lähinnä, että unionin yleinen tuomioistuin on loukannut henkilökohtaisen vastuun periaatetta päätellessään Toshiba osallistuneen herrasmieppimukseen Wienin ja Zürichin kokousten välisenä aikana varmistamatta, oliko se todella osallistunut viimeksi mainittuun kokoukseen.
- 71 Tältä osin on muistutettava, että yrityksen osallistuminen kilpailua rajoittavaan kokoukseen luo oletettaman kyseisen osallistumisen lainvastaisuudesta, ja mainitun yrityksen on kumottava oletama näyttämällä toteen julkinen irtisanoutuminen, joka muiden kartellin osanottajien on käsitettävä tällaiseksi irtisanoutumiseksi (tuomio Total Marketing Services v. komissio, C-634/13 P, EU:C:2015:614, 21 kohta).
- 72 Unionin yleinen tuomioistuin on todennut valituksenalaisen tuomion 218 kohdassa, että valittajan väitteet, jotka koskivat sitä, ettei se ollut osallistunut kartelliin Zürichin kokoukseen saakka, olivat tehottomia.

- 73 Tähän päätelmään tullakseen unionin yleinen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 205–214 kohtaa koskevaan arviointiinsa viitaten tukeutunut siihen, ettei Toshiba ollut irtisanoutunut kartellista Wienin kokouksessa ja että viimeksi mainitun kokouksen aikana osallistujat olivat sopineet keskustelewansa seuraavassa eli 15.5. ja 16.5.2003 pidettävässä Zürichin kokouksessa valittajan osallistumisesta tulevaisuudessa herrasmiehsopimukseen.
- 74 Tämä toteamus on ratkaiseva, sillä kuten tämän tuomion 66 kohdasta ilmenee, Wienin kokouksessa siihen osallistujat, joiden joukossa oli Toshiba, olivat vahvistaneet herrasmiehsopimuksen sekä kyseiseen kartelliin kuuluvien hankkeiden ilmoittamissäännöt.
- 75 Näin ollen on todettava, ettei unionin yleinen tuomioistuin ole tehnyt oikeudellista virhettä todetessaan, että valittajan osallistumisella Zürichin kokoukseen ei ollut merkitystä päätelläkseen sen osallistuneen edelleen kartelliin viimeksi mainittuun kokoukseen asti.
- 76 Tästä syystä kolmannen valitusperusteen kolmas osa on hylättävä.
- 77 Niinpä kolmas valitusperuste on hylättävä kokonaisuudessaan.

Neljäs valitusperuste

Asianosaisten lausumat

- 78 Neljännellä valitusperusteellaan, joka koskee sakon perusmäärän määrittämistä, Toshiba väittää, ettei unionin yleinen tuomioistuin ole soveltanut oikein vuoden 2006 suuntaviivojen 18 kohtaa eikä erityisesti käsitettä ”maantieteellinen alue (joka on laajempi kuin ETA)”. Vaikka kartelli koski yksinomaan ETA:n ja Japanin alueita, unionin yleinen tuomioistuin on valittajan mukaan ottanut huomioon tehomuuntajien valmistajien maailmanmarkkinaosuudet kuvatakseen asianmukaisesti osapuolten painoarvoa kilpailusääntöjen rikkomisessa. Koska lainvastaisen kartellin tavoitteena oli ETA:n ja Japanin markkinoiden suojeleminen, Toshiba arvioi sitä vastoin lähtökohtaisesti, että unionin yleisen tuomioistuimen olisi pitänyt sakon perusmäärän laskemiseksi ottaa huomioon markkinaosuudet vain näillä alueilla.
- 79 Vastoin unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 276 kohdassa esittämiä näkemyksiä maailmanlaajuisten markkinaosuuksien huomioon ottamista olisi voitu perustella vain ETA-markkinoille pääsyn esteiden puuttuessa. Kun tällaisia esteitä on, kuten nyt käsiteltävässä asiassa, japanilaiset valmistajat eivät voi saavuttaa tällä alueella niillä maailmanlaajuisella tasolla olevia vastaavia markkinaosuuksia.
- 80 Toshiba väittää myös, että koska kaikilla maantieteellisillä markkinoilla on omat erityispiirteensä, unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt virheen katsoessaan valituksenalaisen tuomion 288 kohdassa, että käytetyn menetelmän avulla voitiin ottaa huomioon ”markkinoille pääsyn mahdolliset esteet, joita saattoi olla olemassa maailmanmarkkinoiden eri maantieteellisillä segmenteillä”.
- 81 Komissio vaatii, että tämä valitusperuste on hylättävä.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 82 Neljännellä valitusperusteellaan Toshiba vetoaa lähinnä vuoden 2006 suuntaviivojen 18 kohdan virheelliseen tulkintaan siltä osin kuin unionin yleinen tuomioistuin on vahvistanut komission analyysin, jonka mukaan nyt käsiteltävässä asiassa mainitussa säännöksessä tarkoitettu ”maantieteellinen alue (joka on laajempi kuin ETA)” voi ulottua paitsi ETA-alueeseen ja Japaniin, myös koko maailmaan.

- 83 On todettava ensinnäkin, että komissio on antanut vuoden 2006 suuntaviivat asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan a alakohdan nojalla määrättyjen sakkojen soveltamisen yhteydessä varmistaakseen päätöstensä avoimuuden ja objektiivisuuden. Tämän säännöksen tarkoituksena on muun muassa varmistaa, että sakko on riittävän ehkäisevä, mikä oikeuttaa ottamaan huomioon kyseessä olevan yrityksen taloudellisen vahvuuden (tuomio Dole Food ja Dole Fresh Fruit Europe v. komissio, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 142 kohta). Juuri tämän sakon riittävän ehkäisevän vaikutuksen, joka on vahvistettu vuoden 2006 suuntaviivojen 4 kohdassa, tavoittelu nimittäin oikeuttaa ottamaan huomioon yrityksen, jolle on määrätty seuraamus, taloudellisen kapasiteetin (ks. vastaavasti tuomio YKK ym. v. komissio, C-408/12 P, EU:C:2014:2153, 85 kohta ja tuomio Dole Food ja Dole Fresh Fruit Europe v. komissio, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 143 kohta).
- 84 Komission on näin ollen kussakin yksittäistapauksessa ja asiayhteys sekä asetuksella N:o 1/2003 käyttöön otetun seuraamusjärjestelmän tavoitteet huomioon ottaen arvioitava kyseessä olevalle yritykselle tavoiteltuja seurauksia sen liikevaihdon perusteella, joka kuvastaa yrityksen tosiasiallista taloudellista tilannetta aikana, jona rikkomiseen on syyllistytty (ks. tuomio Dole Food ja Dole Fresh Fruit Europe v. komissio, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 144 kohta).
- 85 Toiseksi on muistutettava, että vuoden 2006 suuntaviivojen 13 kohdassa, joka koskee kilpailusääntöjen rikkomisia, joiden maantieteellinen ulottuvuus ei ylitä ETA-aluetta, todetaan, että määrättävän sakon perusmäärän määrittämiseksi käytettävien myyntien arvo on niiden tavaroiden tai palveluiden myyntiarvo, jotka rikkomiseen osallistunut yritys on myynyt. Kyseisen kohdan tavoitteena on käyttää yritykselle määrättävän sakon laskentapohjana määrää, joka heijastaa rikkomisen taloudellista merkitystä ja kyseisen yrityksen suhteellista osuutta siinä (ks. vastaavasti tuomio Dole Food ja Dole Fresh Fruit Europe v. komissio, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 148 kohta).
- 86 Samoin on niin, että kun vuoden 2006 suuntaviivojen 18 kohdassa poiketaan samojen suuntaviivojen 13 kohdassa tarkoitetun maantieteellisen alueen rajaamisesta, siinä pyritään heijastamaan mahdollisimman tarkasti kilpailusääntöjen rikkomiseen osallistuneen yrityksen painoarvoa ja taloudellista vahvuutta sakon riittävän pelotevaikutuksen varmistamiseksi.
- 87 Nyt käsiteltävässä asiassa käsitteen ”maantieteellinen alue (joka on laajempi kuin ETA)” tulkinta, jossa otettaisiin huomioon vain laittoman kartellin kohteena olevat alueet, olisi ristiriidassa vuoden 2006 suuntaviivojen 18 kohdassa sekä asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetun tavoitteen kanssa.
- 88 Kuten komissio toteaa vastineessaan, jos vain ETA-myyntit otettaisiin huomioon, Toshiba välttyisi sakoilta, koska tämä yhtiö ei ole suorittanut myyntejä ETA:ssa komission käyttämänä viitevuotena. Vaikka myynnit Japanissa otettaisiin huomioon, tällaisella lähestymistavalla olisi lisäksi sivuutettu se, että herrasmiessopimuksen osapuolet ovat maailmanlaajuisesti toimivia tehomuuntajien valmistajia. Kuten unionin yleinen tuomioistuin on todennut valituksenalaisen tuomion 275 kohdassa, ”herrasmiessopimuksen tuloksena oli, ettei kyseisten yritysten maailmanlaajuisista kilpailupotentiaalia ollut käytetty ETA-markkinoiden hyödyksi”. Näin ollen kyseessä olevan maantieteellisen alueen rajoittaminen näihin kahteen alueeseen ei olisi kuvastanut asianmukaisesti yrityksen painoarvoa kartellissa eikä sillä olisi varmistettu sakon pelotevaikutusta.
- 89 On myös todettava, kuten julkisasiamies on tehnyt ratkaisuehdotuksensa 153 kohdassa, että ainoastaan Japanin tai ETA:n alueiden huomioon ottaminen olisi johtanut lähtökohtaisesti siihen, että herrasmiessopimuksen osapuolet olisi palkittu laittoman kartellin sääntöjen noudattamisesta; siinä oli sovittu juuri siitä, että osapuolten oli pidättäydyttävä myynneistä toisen yritysryhmän alueella.
- 90 Näiden seikkojen perusteella on pääteltävä, ettei unionin yleinen tuomioistuin ole tehnyt oikeudellista virhettä vahvistaessaan valituksenalaisen tuomion 282 ja 292 kohdassa komission nyt käsiteltävässä asiassa käyttämän sakon perusmäärän laskentamenetelmän.

- 91 Edellä todetun perusteella neljäs valitusperuste on hylättävä.
- 92 Kaiken edellä todetun perusteella valitus on hylättävä kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

- 93 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 184 artiklan 2 kohdan mukaan on niin, että jos valitus on perusteeton, unionin tuomioistuin tekee ratkaisun oikeudenkäyntikuluista. Saman työjärjestyksen 138 artiklan 1 kohdan mukaan, jota sovelletaan valituksen käsittelyyn työjärjestyksen 184 artiklan 1 kohdan nojalla, asianosainen, joka häviää asian, veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska Toshiba on hävinnyt asian ja komissio on vaatinut tämän yhtiön velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut, Toshiba on veloitettava korvaamaan nyt käsiteltävään valitukseen liittyvät oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) **Valitus hylätään.**
- 2) **Toshiba Corporation veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Allekirjoitukset